

Sygn. akt IV U 46/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Rafał Jerka
Protokolant:	st. sekr. sądowy Alina Dziarkowska

po rozpoznaniu w dniu 10 marca 2017 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy Z. H.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o umorzenie należności na rzecz likwidowanego funduszu alimentacyjnego

na skutek odwołania Z. H.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 2 grudnia 2016 r. nr (...) -1

zmienia zaskarżoną decyzję w całości i umarza należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego oraz 5 % opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w kwocie 4.882,50 zł (słownie: cztery tysiące osiemset osiemdziesiąt dwa zł 50/100)

/-/ SSO R. Jerka

Sygn. akt IV U 46/17

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...), znak: (...), z dnia 02 grudnia 2016 r. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Likwidator Funduszu Alimentacyjnego odmówił Z. H. umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 4.882,50 zł.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że w dniu 25 października 2016 r. do Oddziału ZUS w O. wpłynął wniosek Z. H. o umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Do wniosku dołączone zostały niewiarygodne kopie decyzji MOPS w B. o przyznaniu zasiłku pielęgnacyjnego i o przyznaniu zasiłku stałego, oraz orzeczenia o niepełnosprawności. Pomimo wezwania organu rentowego ubezpieczony nie przedłożył oryginałów

dokumentów lub ich uwierzytelnionych kopii, ani też nie dołączył oświadczenia o stanie rodzinnym i majątkowym oraz o sytuacji materialnej.

Organ po przeanalizowaniu całości zgromadzonego materiału uznał, że wnioskodawca nie jest w stanie jednorazowo spłacić zobowiązań, jednakże nie przesądza o trwałym braku możliwości spłaty zadłużenia. W ocenie organu nie zachodzą szczególnie uzasadnione przesłanki uzasadniające umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego, biorąc pod uwagę dokonane ustalenia sytuacji materialno-bytowej wnioskodawcy.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył wnioskodawca Z. H. wnosząc o jej zmianę oraz przedkładając oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym oraz o sytuacji materialnej, decyzje MOPS w B., poświadczone przez pracownika tego organu za zgodność z oryginałem, jak również orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Z. H., ur. (...) był zobowiązany do alimentacji. W związku z bezskutecznością egzekucji zaległych alimentów, Zakład Ubezpieczeń Społecznych podjął w zastępstwie zobowiązanego do alimentacji wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Biskupcu prowadzi w stosunku do wnioskodawcy postępowanie egzekucyjne o sygn. Kmp 60/01. Skarżący nie dokonuje żadnych wpłat dobrowolnych, nie posiada ruchomości o wartości handlowej, a zajęcie jego wierzytelności z tytułu nadpłaty podatku dochodowego wobec US okazało się bezskuteczne. Wymieniony w dniu 14 października 2013 r. dokonał wpłaty kwoty 1.900, która w całości została zaksięgowana na koszty prowadzonej egzekucji w sprawie.

W dniu 25 października 2016 r. Z. H. złożył w organie rentowym wniosek o umorzenie należności z likwidowanego funduszu alimentacyjnego, motywując go swoim złym stanem materialnym i zdrowotnym.

Skarżący choruje na stwardnienie rozsiane i porusza się na wózku inwalidzkim. Cierpi na zwyrodnienie kręgosłupa i stawu biodrowego. Wymieniony nie pracuje zawodowo oraz nie prowadzi działalności gospodarczej, nie posiada praw majątkowych do nieruchomości oraz innego majątku. Nie ma ustalonego prawa do świadczeń emerytalnego lub rentowych.

Skarżący korzysta z pomocy społecznej. Decyzją z dnia 04 stycznia 2016 r. o nr MOPS- (...) skarżącemu przyznano bezpłatne świadczenie z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych, w wymiarze 6 godzin dziennie w dni robocze oraz 2 godzin dziennie w dni wolne od pracy, w okresie do 31 grudnia 2016 r. Z kolei decyzją Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w B. z dnia 01 kwietnia 2016 r., nr MOPS- (...)(...) został mu przyznany zasiłek stały za okres od dnia 01 marca 2016 r. do 31 marca 2016 r. w kwocie 584 zł, a od dnia 01 kwietnia 2016 r. 431 zł miesięcznie. Następnie decyzją tegoż Ośrodka z dnia 04 kwietnia 2016 r. przyznano mu zasiłek pielęgnacyjny od dnia 01 marca 2016 r. do 31 marca 2016 r. w kwocie 153 miesięcznie.

Z. H. mieszka z matką – D. H.. Wymieniona na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Biskupcu z dnia 05 marca 2007 r., sygn. akt III RC 243/06 jest obowiązana do uiszczania na rzecz odwołującego się kwoty 50 złotych miesięcznie tytułem alimentów.

Ubezpieczony utrzymuje się łącznie z kwoty 634 zł miesięcznie.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w O. uznał Z. H. za niepełnosprawnego w stopniu znacznym. Stwierdzono m. in., że wymieniony wymaga uczestnictwa w terapii zajęciowej, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, jak również stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znaczną ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Zespół uznał także, że skarżący nie jest zdolny do pracy. Orzeczenie zostało wydane do 31 marca 2018 r.

Na dzień 09 listopada 2016 r. zaległości odwołującego wobec funduszu alimentacyjnego wynoszą 4.882,50 zł.

Organ rentowy nie dopatrywał się w sytuacji odwołującej szczególnych okoliczności uzasadniających umorzenie należności wobec funduszu alimentacyjnego i w dniu 02 grudnia 2016 r. wydał zaskarżoną decyzję odmowną.

(dowód: oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym oraz sytuacji materialnej, k. 3-5, decyzje MOPS w B. z 01.04.2016 r. nr MOPS- (...) -16, k. 7, z 04.04.2016 r., nr MOPS. (...) . (...) .55.2016.AL, k. 8, z 04.01.2016 r., nr MOPS- (...) , k. 10 (także w aktach MOPS, k. 23), orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 07.03.2016 r., k. 11 (także w aktach Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności – k. 21), notatka służbowa z akt ZUS, k. 13 akt (...), kwestionariusz rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz protokoły z kontroli realizacji usług opiekuńczych, w aktach MOPS k. 23)

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o materiał dowodowy w postaci akt organu rentowego oraz wyjaśnień odwołującego. Zebrany materiał dowodowy Sąd uznał za wystarczający do merytorycznego rozpoznania sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie treścią art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2015, poz. 114) z dniem wejścia w życie tej ustawy (tj. od 1 maja 2004r.) fundusz alimentacyjny przechodzi w stan likwidacji.

Zgodnie zaś z ust. 3 likwidatorem funduszu jest Prezes Zakładu w zakresie spraw o świadczenia z funduszu, do których prawo powstało przed dniem wejścia w życie ustawy.

W myśl art. 67 tej ustawy, egzekucję należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu prowadzi się w dalszym ciągu, aż do ich zaspokojenia. Organ egzekucyjny przekazuje likwidatorowi kwoty ściągnięte od osoby zobowiązanej do alimentacji, pozostałe po zaspokojeniu alimentów i należności z tytułu wypłaconej zaliczki alimentacyjnej.

Z kolei zgodnie z treścią art. 68 ust. 1 cyt. ustawy, w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu.

Ustawodawca, posługując się niedookreślonym zwrotem „w szczególnie uzasadnionych przypadkach” nałożył na organ rentowy obowiązek wszechstronnego rozważenia całokształtu okoliczności konkretnej sprawy. Jednocześnie podkreślił, że umorzenie należności wobec funduszu alimentacyjnego może mieć miejsce jedynie w wyjątkowych sytuacjach, jako odstępstwo od przyjętej zasady pełnego pokrycia należności wypłaconych przez fundusz przez osobę zobowiązaną do alimentacji (art. 67 ustawy). Celem wprowadzenia tego wyjątku było niewątpliwie zapobieżenie sytuacjom, w których osoba zobowiązana do zwrotu należności wobec funduszu nie mogłaby w wyniku tego zwrotu zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych. Według wskazówek ustawodawcy, oceniając przesłanki do umorzenia zadłużenia, należy uwzględniać sytuację zdrowotną, rodzinną i materialno-bytową osoby zobowiązanej.

Wystąpienie szczególnie uzasadnionego przypadku umożliwiające skorzystanie z umorzenia należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego podlega ocenie sądu ubezpieczeń społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012r., II UK 133/11).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego uważa się, że w rozumieniu art. 68 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych „szczególnie uzasadnione przypadki” związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego, które umożliwiają umorzenie należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego, to sytuacje nadzwyczajne, powstałe w wyniku

wypadku losowego, niezależne od zobowiązanego, w następstwie których jego sytuacja ulega takiemu pogorszeniu, że nie jest on w stanie na bieżąco spłacać swoich należności, a nadto nie ma perspektywy poprawy i zmiany tej sytuacji. Z tych przyczyn zobowiązany nie jest w stanie na bieżąco ani w dającej się przewidzieć perspektywie czasowej regulować obarczających go zaległości alimentacyjnych bez uszczerbku dla jego zdrowia lub zdrowia oraz naruszenia innych istotnych dóbr najbliższych członków jego rodziny (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012r., II UK 133/11, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010r., I UK 119/10, LEX nr 686798, por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010r., I UK 270/09, LEX nr 585729, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2008r., II UK 359/07, OSNP 2010/1-2/18).

Analizując okoliczności niniejszej sprawy Sąd, odmiennie od stanowiska organu rentowego, doszedł do przekonania, że w sprawie zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające umorzenie w całości należności odwołującego Z. H. wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Okoliczności te wynikają zarówno z sytuacji materialno – bytowej jak i zdrowotnej odwołującego, które wbrew stanowisku organu rentowego, nie mają takiego charakteru, że mogłyby się na nie powoływać wszyscy dłużnicy alimentacyjni. Przeciwnie, mają one charakter szczególny, skoro nie tylko trwale uniemożliwiają ubezpieczonemu spłatę zobowiązań alimentacyjnych, ale również samodzielne uzyskiwanie jakichkolwiek dochodów, które zapewniłyby mu własne utrzymanie.

Ubezpieczony obecnie utrzymuje się z świadczeń z pomocy społecznej, które wypłacane są w kwotach 431 i 153 zł miesięcznie, oraz z alimentów zasądzonych od matki w kwocie 50 złotych. Dochody matki skarżącego, która utrzymuje się z renty rodzinnej, nie miały znaczenia dla określenia sytuacji wnioskodawcy, mając na uwadze że nie ma ona obowiązku partycypowania w spłacie zadłużenia syna. Okoliczności sprawy, w tym wysokość zasądzonych od niej alimentów na rzecz wnioskodawcy, przekonują przy tym, że sama jako osoba starsza wymaga pomocy w uzyskaniu środków do utrzymania.

Ubezpieczony nie posiada jakiegokolwiek majątku ruchomego, jak i nieruchomego, natomiast ponosi typowe wydatki związane ze swoim utrzymaniem oraz leczeniem. Po potrąceniu kosztów zakupu leków (250 zł miesięcznie) wnioskodawcy nie pozostaje kwota, która wystarczałaby do zaspokojenia innych podstawowych potrzeb życiowych (jak koszt wyżywienia).

Również stan zdrowia (stwardnienie rozsiane) Z. H. nie rokuję naglej poprawy sytuacji materialnej. Wymieniony wymaga stalego leczenia farmakologicznego z powodu zdiagnozowanych schorzeń, w szczególności stwardnienia rozsianego. Sprawność ruchowa ubezpieczonego jest znacznie ograniczona, co nie rokuję uzyskaniem przez niego jakiegokolwiek źródła dochodu.

W ocenie Sądu, biorąc pod uwagę wysokość dochodów ubezpieczonego nie można stwierdzić, by miał on możliwość spłacić zadłużenie wobec funduszu choćby w części i jednocześnie zaspokoić podstawowe potrzeby życiowe, w tym potrzeby związane ze stanem zdrowia. Wnioskodawca nie ma żadnego majątku, nie posiada żadnych wartościowych rzeczy, które mogłyby zostać przeznaczone na uregulowanie zadłużenia, a stan jego zdrowia i sytuacja materialna pozwalają na stwierdzenie, że w dalszej perspektywie czasowej również nie będzie w stanie spłacić zadłużenia wobec funduszu alimentacyjnego. Odwołujący z posiadanych środków nie jest w stanie zaspokoić nawet podstawowych potrzeb życiowych.

Reasumując, Sąd stwierdza, że niewątpliwie ciężka sytuacja materialna i zdrowotna odwołującego wyczerpuje pojęcie „szczególnie uzasadnionego przypadku” w rozumieniu art. 68 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych i jest wystarczającą przesłanką do umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.

SSO Rafał Jerka